

ANALELE PUTNEI

IV

2008

1

SUMAR

CUVÂNT ÎNAINTE..... 3

COLOCVIILE PUTNEI, V

ȘTEFAN S. GOROVEI, Umbra lui Dragoș. La Putna	5
PETRE Ș. NĂSTUREL, O datină bizantină: vălurile bisericești din veșminte domnești și boierești	27
MONAH ALEXIE COJOCARU, Mărturii documentare privind patrimoniul religios al Mănăstirii Putna în perioada 1775–1918 (I)	33
ȘERBAN PAPACOSTEA, Politica externă a lui Ștefan cel Mare: opțiunea polonă (1459–1472)	83
NAGY PIENARU, ȘTEFAN ANDREESCU, Sfidarea lui Mehmed Cuceritorul de către Uzun Hassan. Un izvor inedit	97
OVIDIU CRISTEA, Declanșarea războiului, victorii și intrări triumfale în Moldova lui Ștefan cel Mare: evenimente, reprezentări, interpretări	105
LIVIU PILAT, De la Liov la Colomeea. Observații privind ceremonialul depunerii omagiului de către domnii moldoveni	133
LUCIAN-VALERIU LEFTER, Moștenirea celor dintâi sfetnici ai lui Ștefan cel Mare	153
PETRONEL ZAHARIUC, FLORIN MARINESCU, Noi documente de la Ștefan cel Mare și de la înaintașii săi	173
IVAN BILIARSKY, Două manuscrise moldovenești din colecția Mănăstirii Schimbarea la Față de lângă Veliko Târnovo	197
IEROMONAH DOSOFTEI DIJMĂRESCU, Două manuscrise de la Schitul Mare (Maniava) aflate la Mănăstirea Putna	205
IEROMONAH MARCU PETCU, Ștefan cel Mare într-o viziune poporană la 1871–1873	229

ILONA CZAMAŃSKA, Descendenți ai lui Ștefan cel Mare în familia Wiśniowiecki. Câteva noutăți	255
MARIA MAGDALENA SZÉKELY, Bogdan al III-lea – note de antropologie politică	265
ȘTEFAN S. GOROVEI, Contribuții pentru istoria domniei lui Bogdan al III-lea ..	279

*

ABREVIERI	295
-----------------	-----

CUVÂNT ÎNAINTE

O recoltă foarte bogată de contribuții științifice variate este oferită de prezenta fasciculă a revistei „Analele Putnei”. În ea se regăsește, aproape în întregime, programul reuniunii care a avut loc la Mănăstirea Putna, în 2–5 septembrie 2007, sub titlul **550 DE ANI DE LA URCAREA PE TRONUL MOLDOVEI A SFÂNTULUI VOIEVOD ȘTEFAN CEL MARE** (*Colocviile Putnei*, V). Întrucât tot în 2007 s-au împlinit ani în cifre rotunde și de la alte evenimente care au legătură cu istoria Mănăstirii Putna, organizatorii au propus participanților să aibă în vedere și aceste subiecte: domniile lui Bogdan al III-lea (& 1517) și Ștefan cel Tânăr (& 1527), ambii îngropați la Putna, precum și vremea lui Dragoș vodă, venit în Moldova probabil la 1347 și de amintirea căruia este legată bisericuța de lemn din cimitirul satului. Ca urmare, programul Colocviului a avut următoarea cuprindere: Paraschiva-Victoria Batariuc, *Putna înainte de Putna. Note cu privire la începuturile mănăstirii*; Voica Maria Pușcașu, *Cercetări arheologice în incinta Mănăstirii Putna*; Ștefan S. Gorovei, *Umbra lui Dragoș. La Putna*; Petre Ș. Năsturel (Franța), *O datină bizantină: vălurile bisericesti din veșminte domnești și boierești*; Monah Alexie Cojocaru, *Îngrijirea, apărarea și punerea în valoare a odoarelor Putnei (1775–1925)*¹; Șerban Papacostea, *Politica externă a lui Ștefan cel Mare: opțiunea polonă (1459–1472)*; Nagy Pienaru, Ștefan Andreescu, *Sfidarea lui Mehmed al II-lea Cuceritorul de către Uzun Hasan. Un izvor inedit*; Tatiana Panova (Rusia), *Cu privire la relațiile dintre Ivan al III-lea și Ștefan cel Mare*; Ovidiu Cristea, *Declanșarea războiului, victorii și intrări triumfale în Moldova lui Ștefan cel Mare: evenimente, reprezentări, interpretări*; Liviu Pilat, *De la Liov la Colomeea. Observații privind ceremonialul depunerii omagiului de către domnii moldoveni*; Lucian-Valeriu Lefter, *Sfeticii din primii ani de domnie ai lui Ștefan cel Mare*²; Petronel Zahariuc, *Noi documente inedite de la Ștefan cel Mare și informații despre boierii săi*; Ivan Biliarsky (Bulgaria), *Două manuscrise moldovenești din colecția Mănăstirii Schimbarea la Față de lângă Veliko Târnovo*; Ieromonah Dosoftei Dijmărescu, *Manuscrise din biblioteca Mănăstirii Putna și proveniența lor*³; Ieromonah Marcu Petcu, *Ștefan cel Mare în viziune poporană la 1871–1873*; Alexander Gertsen (Ucraina), *Palatul principilor de Theodoro – casa părintească a Mariei de Mangop*; Ilona Czamańska (Polonia), *Descendenți ai lui Ștefan cel Mare în familia Wiśniowiecki*; Maria Magdalena Székely, *Bogdan al III-lea – note de antropologie politică*; Ștefan S. Gorovei, *Contribuții pentru istoria domniei lui Bogdan al III-lea*.

¹ Se publică sub un titlu modificat.

² Se publică sub un titlu modificat.

³ Se publică sub un titlu modificat.

Din totalul acestor 19 comunicări anunțate și înscrise în program, a lipsit, în cadrul Colocviului, una singură⁴; dintre celelalte 18, se publică aici 15 comunicări. Alte două⁵ au fost reținute pentru un volum special de cercetări arheologice, iar una⁶ nu a fost remisă redacției în timp util. Mai trebuie menționat faptul că una dintre comunicările citite în septembrie 2007 era deja, în acel moment, sub tipar în revista „Studii și Materiale de Istorie Medie”⁷; cu o bunăvoință pentru care exprimăm toată grațitudinea, atât autorul, cât și redacția acestei reviste au acceptat reluarea respectivului studiu în paginile „Analelor Putnei”. În sfârșit, unul dintre textele publicate acum⁸ recuperează și contribuția unuia dintre autori la Colocviul precedent.

Astfel alcătuit, sumarul prezentei fascicule a depășit cu multe zeci de pagini proiectele redacției. Ca urmare, câteva rubrici programate pentru acest număr au fost reportate celui următor; în această situație se află – între altele – rubrica **Restituiri**, care ar fi trebuit să găzduiască cea de-a doua parte a studiului regretatei cercetătoare Valentina Pelin, *Manuscrise din domnia lui Ștefan cel Mare*.

REDACȚIA

⁴ Autor: Tatiana Panova (Rusia).

⁵ Autori: Paraschiva-Victoria Batariuc și Voica Maria Pușcașu.

⁶ Autor: Alexander Gertsen (Ucraina).

⁷ Autor: Șerban Papacostea; v. **SMIM**, XXV, 2007, p. 13–28.

⁸ Autori: Petronel Zahariuc și Florin Marinescu. V. **AP**, III, 2007, 2, p. 3, unde, dintr-o eroare a redacției, notele 1 și 2, cu explicații referitoare la textele publicate, au fost inversate.